

שקיעת האימפריה האמריקאית

לחישות על אימפריה דועכת מהדהדות ברחבי העולם – האם ארצות הברית, שהייתה פעם ענקית הכוח הבלתי מעורער, מאבדת את אחיזתה? נכון לשנת 2025, שינויים טכנולוגיים, נסיגות גיאופוליטיות ומתחים פנימיים מרמזים על סופה של תקופה, ומאתגרים את היסודות של ההגמוניה האמריקאית. עליית המלחמה הא-סימטרית, התעוררותן מחדש של מעצמות יריבות ובסיס פנימי מתפורר מציירים תמונה של מעצמת-על בשקיעה, המתנדנדת על סף ההיסטוריה.

התיישנות טכנולוגית ומהפכת הרחפנים

אחד המדדים הבולטים ביותר לשקיעתה של אמריקה הוא הפיגור שלה בהסתגלות לשינויים הטכנולוגיים שמעצבים מחדש את המלחמה המודרנית. עליית הרחפנים והטילים המדויקים שיבשה את הדומיננטיות המסורתית של פלטפורמות יקרות וטכנולוגיות מתקדמות, כמו מטוסי קרב. מאמר ב-**MIT Technology Review** משנת 2025 מדגיש את ההתקדמות של סין בטכנולוגיית נחילי רחפנים, שבה יחידות זולות מתואמות על ידי בינה מלאכותית עולות על תוכנית ה-F-35 היקרה של ארצות הברית, שמחיר היחידה שלה הוא כ-80 מיליון דולר. בינתיים, ה-HESA Shaked 136 האיראני, תחמושת משוטטת בעלות של 20,000 דולר, הוכיח את יעילותו נגד כוחות אמריקאיים ובעלות ברית בים האדום, כפי שתועד בדוח של **Armament Research Services** משנת 2023. מתקפת הרחפנים בירדן בינואר 2024, שבה נהרגו שלושה חיילים אמריקאיים, חשפה חולשות במערכות הגנה אווירית כמו הפטריוט, שהוצפו על ידי איומים זולים בנפח גבוה.

פער טכנולוגי זה משקף טעות אסטרטגית עמוקה יותר. ההתמקדות של משרד ההגנה האמריקאי במערכות מיושנות, שמחמירה על ידי עיכובים בתוכנית הדומיננטיות האווירית של הדור הבא, הותירה אותו מאחור בייצור הרחפנים בקנה מידה תעשייתי של סין. מאמר של **PBS News** משנת 2024 על מרוץ החימוש בין ארצות הברית לסין מדגיש שינוי זה, וציין כי הפנטגון נאבק לפתח רחפנים זולים כדי להתמודד עם שאיפותיה הטריטוריאליות של בייג'ינג. עם זאת, אינרציה בירוקרטית וקיצוצים בתקציב מרמזים שאמריקה כבר לא מובילה את עקומת החדשנות – סימן היכר של מעמדה כמעצמת-על בעבר.

נסיגה גיאופוליטית ואתגרים א-סימטריים

נסיגות גיאופוליטיות מחלישות עוד יותר את הדומיננטיות האמריקאית. המשבר בים האדום, שבו התקפות רחפנים של החות'ים אילצו נסיגה זמנית של נושאות מטוסים אמריקאיות כמו ה-USS **Dwight D. Eisenhower** בתחילת 2025, ממחיש פגיעות זו. למרות תקיפות נגד, ארסנל החות'ים, הנתמך על ידי איראן – הכולל את הרחפנים סמאד-3 וואעיד עם טווח של עד 2,500 ק"מ – שמר על הלחץ, והדגיש את המגבלות של העליונות הימית האמריקאית באזורים שנויים במחלוקת. נסיגה זו, אף שהיא טקטית, מסמנת לידיים שמלחמה א-סימטרית יכולה לנטרל את היתרונות המסורתיים של אמריקה.

הסגירה הפוטנציאלית של מצר הורמוז על ידי איראן מהווה איום חמור עוד יותר. המצר מטפל ב-20% מסחר הנפט העולמי, וחסימה עשויה להעלות את מחירי הנפט ב-20%, כפי שחזתה הסוכנות הבינלאומית לאנרגיה. האזהרה של שר החוץ האמריקאי מרקו רוביו ב-23 ביוני 2025 ב-**Fox News** שזה יהיה "התאבדות כלכלית" עבור איראן מדגישה את הפגיעות ההדדית, אך הגידול בייצוא הנפט של איראן לסין מרמז שיש לה מינוף. ארצות הברית, התלויה ביציבות כלכלית גלובלית למרות ייבוא של רק 7% מהנפט

שלה מהמפרץ, ניצבת בפני דילמה: להגיב ולסכן הסלמה, או לוותר ולאבד השפעה. מבוי סתום זה משקף מעצמת-על שאינה מסוגלת עוד להכתיב תנאים.

לחץ כלכלי וריקבון פנימי

מבחינה כלכלית, ארצות הברית נרעדת תחת משקל התחייבויותיה הגלובליות. 1.2 מיליארד הדולרים שהוצאו על הגנת הספנות בים האדום ב-2024 ממחישים את העלות הבלתי בת-קיימא של שמירה על דומינטיות מעבר לים, במיוחד כאשר התשתית המקומית מתפוררת. דוח של **Heritage Foundation** משנת 2025 על היחלשות הכוח הצבאי האמריקאי קושר זאת להתמוטטות רחבה יותר של ממשל עצמי, וטוען כי עשור של הזנחה השאיר את הצבא חלש יותר מאי פעם בעשור האחרון. מדד הפגיעות האקלימית חושף עוד כיצד אי-שוויון קיים – שהוחמר על ידי שינויי האקלים – מערער את החוסן החברתי והכלכלי, ומסיט משאבים מהקרנה גלובלית למשברים פנימיים.

מבפנים, קיטוב פוליטי ואוכלוסייה מנותקת מגבירים את השקיעה הזו. **Heritage Foundation** מציינת כי האליטות "נטשו דור שלם של בנים", מה שמפחית את הנכונות לשרת, בעוד שמאמר ב-**Guardian** משנת 2025 על עלייתם ונפילתם של אימפריות מצייר הקבלות לדפוסים היסטוריים של ריקבון חברתי. עם מחירי צרכנים הפגיעים לעלייה פוטנציאלית של 0.50 דולר לגלון דלק עקב שיבושים במצר הורמוז, חוסר שביעות רצון כלכלי עשוי לעורר שינוי משטרי.

עליית היריבות ועולם רב-קוטבי

בעוד ארצות הברית מתערערת, היריבות עולות. נחילי הרחפנים של סין ויוזמות שיתוף הפעולה בחלל ממצבות אותה כמובילה טכנולוגית ודיפלומטית, בעוד שקשריה הכלכליים עם איראן מסבכים את האסטרטגיה האמריקאית. תרגילי רחפנים משותפים של רוסיה עם סין מסמנים אתגר מתואם. ועידת האו"ם ב-2025 בנושא פעילויות ירח ברות-קיימא מדגישה כיצד החלל – תחום שפעם שלטה בו היריבות בין ארצות הברית לברית המועצות – מטפח כעת רב-צדדיות, מדלל את היוצא מן הכלל האמריקאי.

המעבר הרב-קוטבי הזה מתיישב עם מחזורים היסטוריים. הניתוח של **Guardian** על עלייתם ונפילתם של אימפריות מצטט את הסכסוכים הגלובליים הנוכחיים כראיה לדפוס, כאשר ארצות הברית מציגה תסמינים של התרחבות יתר וריקבון פנימי.

מסקנה

ארצות הברית כבר אינה מעצמת-על חד-קוטבית כפי שהייתה בעבר, יתרונה הטכנולוגי קהה, טווחה הגיאופוליטי מוגבל ויציבותה הכלכלית מאוימת על ידי לחצים פנימיים וחיצוניים. עלייתו של עולם רב-קוטבי, בראשות סין ואחרות, מסמנת את סופה של תקופה. כפי שמזהירה הנסיכה אירולן ב-**חולית** של פרנק הרברט: "אם ההיסטוריה מלמדת אותנו משהו, זה פשוט כך: כל מהפכה נושאת בתוכה את זרעי ההרס שלה. ואימפריות שקמות, יום אחד יפלו". עבור אמריקה, יום זה אולי הגיע, נפילתה היא עדות לאופייה המחזורי של הכוח.